

بہ نام خدای کہ در این مرد
سست

بسمه تعالی

تأییدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم زهرا پاشایی رشته ریاضی محض به شماره دانشجویی ۹۰۵۲۰۵۱۰۰۶ تحت عنوان: «رده بندی خمینه های ۵- بعدی ریمانی نقطه ثابت همگن با خمیدگی برشی نامنفی» را در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۳۱ از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و آن را برای اخذ درجه کارشناسی ارشد مورد تأیید قرار دادند.

امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیأت داوران
	استاد	دکتر سید محمد باقر کاشانی	۱- استاد راهنما
	دانشیار	دکتر سید مسعود امینی	۲- استاد ناظر داخلی
	استادیار	دکتر عباس حیدری	۳- استاد ناظر داخلی
	دانشیار	دکتر ناصر بروجردیان	۴- استاد ناظر خارجی
	استادیار	دکتر عباس حیدری	۵- نماینده تحصیلات تکمیلی

این نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلا به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته زبان و ادبیات فارسی است که در سال ۱۳۹۲ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی

سرکار خانم/جناب آقای دکتر سید محمد باقر کاظمی، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب زحرا ابراهیمی دانشجوی رشته زبان و ادبیات فارسی مقطع کارشناسی ارشد متعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

زحرا ابراهیمی

نام و نام خانوادگی:

Pastor

تاریخ و امضا:

۱۳۹۲/۱۰/۳

این نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاستهای پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیات علمی، دانشجویان، دانشاموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عنایت پایان نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانشاموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان نامه/ رساله نیز منتشر می شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

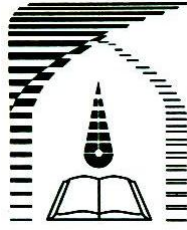
ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس ائین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره های ملی، منطقه ای و بین المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این این نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیات رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم الاجرا است.

«اینجانب پارسا دانشجوی رشته رسانه های تصویری ورودی سال تحصیلی ۱۳۹۵ مقطع کارشناسی ارشد در دانشکده علوم ارتباطات متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در ائین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد ائین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا: پارسا
تاریخ: ۱۳۹۲/۱۰/۲۰

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده‌ی علوم ریاضی

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد
گروه ریاضی محض

رده بندی خمینه‌های ۵- بعدی نقطه ثابت همگن با خمیدگی برشی نامنفی

نگارنده:

زهرا پاشایی

استاد راهنما:

دکتر سید محمد باقر کاشانی

شهریور ۱۳۹۲

تقدیم بہ پدر و مادر عزیزم

نہال را باران باید
تا بشوید غبار نشسته بر کلبایش
و سیرایش کند از آب حیات
و آفتاب بید
تا تاباند
نیرو را و محکم کند
شاخہ های تازہ روئیدہ را

بہ نام مادر

بوسہ ای باید زد

دست ہائی را کہ

می شویند غبار محنتی روزگار را
و سیراب می کنند روح تشنہ را

بہ نام پدر

بوسہ ای باید زد

دست ہائی را

کہ می تابانند

نیرو را و محکم می کنند

استواری پایہ های زیستن را

از دلسوزی و راهنمایی بی دریغ استاد عزیز

دکتر سید محمد باقر کاشانی

برای انجام هر چه بهترین مهم، کمال تشکر را دارم.

چکیده

فرض کنید M یک خمینه‌ی هموار، فشرده، ریمانی و $G \subset Iso(M)$ زیر گروهی بسته و همبند باشد، چنانکه $Fix(M, G)$ (مجموعه نقطه‌های ثابت عمل) ناتهی است. عمل G بر M را نقطه ثابت همگن نامند اگر G بر کره‌ی نرمال بر یکی از مؤلفه‌های $Fix(M, G)$ ترا یا عمل کند، یا به بیان هم ارز، در فضای مداری دارای نقص همگنی یک باشد. در این پایان‌نامه رده بندی خمینه‌های ۵-بعدي بسته، ساده همبند با خمیدگی برشی نامنفی و عمل مؤثر و نقطه ثابت همگن، یک گروه لی فشرده از طولپایی‌ها، با تقریب و ابرسانی مطالعه می‌شود. پایان‌نامه به تشریح بازبرد ([۹]) می‌پردازد.

واژگان کلیدی: خمیدگی نامنفی، عمل S^1 ، خمینه‌های ۵-بعدي، نقطه ثابت همگن

فهرست مطالب

۲	پیش‌گفتار
۴	۱ پیش‌نیازها
۴	۱.۱ گروه‌های لی
۷	۲.۱ عمل گروه لی بر یک خمینه هموار
۱۱	۳.۱ فضای مداری
۱۶	۴.۱ پیش‌نیازهایی از توپولوژی جبری
۲۱	۲ هندسه‌ی متریک
۲۱	۱.۲ فضای طولی
۳۰	۲.۲ ساختار الکساندروف روی فضای مداری
۳۳	۳ خمینه‌های ۵-بعدی نقطه ثابت همگن با خمیدگی نامنفی
۳۶	۱.۳ نقص همگنی یک
۳۷	۲.۳ نقص همگنی دو
۳۸	۳.۳ نقص همگنی سه
۳۸	۴.۳ نقص همگنی چهار
۵۱	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی

پیش‌گفتار

اگر G یک زیر گروه لی فشرده (همبند) از گروه طولپایی‌های خمینه‌ی ریمانی (فشرده) M باشد، بعد فضای مداری که برابر نقص بعد مدار اصلی $\frac{G}{H}$ در M است، نقص همگنی عمل گروه G بر M نامند و با $\text{cohom}(M, G)$ نمایش می‌دهند.

$\text{cohom}(M, G) = 0$ به این معناست که G بر M تراپا عمل می‌کند و $M \cong \frac{G}{H}$ یک خمینه‌ی همگن است، که H زیر گروه پایاگر یک نقطه M می‌باشد. مطالعه‌ی فضاهای با نقص همگنی $1, 2, \dots$ از دهه‌ی ۱۹۴۰ با عمل گروه‌های فشرده بر فضای اقلیدسی و کره‌ها آغاز شد و در سال ۱۹۵۶ $P. Mostert$ نشان داد که اگر خمینه‌ی همبند M با عمل گروه لی همبند و فشرده G بر آن از نقص همگنی یک باشد، آنگاه فضای مداری با یکی از چهار فضای $[0, 1], [0, \infty), R, S^1$ همانسان است؛ همچنین رده‌بندی گروه‌های فشرده که بر فضای اقلیدسی با نقص همگنی $1, 2, 3$ عمل می‌کند توسط ای. اشتروم در سال ۱۹۹۶ تکمیل شده است.

اگر M^G بیانگر مجموعه‌ی نقطه‌های ثابت عمل G بر M باشد، آنگاه نقص همگنی نقاط ثابت عمل که با $\text{cohom fix}(M, G)$ نمایش داده می‌شود، چنین است

$$\begin{cases} \text{cohom fix}(M, G) := \dim\left(\frac{M}{G}\right) - \dim\pi(M^G) - 1 & M^G \neq \emptyset \\ \text{cohom fix}(M, G) := \text{cohom}(M, G) = \dim\left(\frac{M}{G}\right) & M^G = \emptyset \end{cases}$$

که $\pi : M \rightarrow \frac{M}{G}$ نگاشت خارج قسمتی است که هر نقطه را به مدار آن نقطه می‌برد.

اگر $\text{cohom fix}(M, G) = 0$ آنگاه $-G$ خمینه‌ی M را نقطه ثابت همگن گویند. خمینه‌های نقطه ثابت همگن با خمیدگی مثبت به کمک $Berger - Bergery$ و $Wilking$ ، شناسایی شده‌است و $Grove - Searle$ آن‌ها را به‌طور کامل با استفاده از عمل تراپای G بر کره یک‌عمود بر مؤلفه‌ی همبندی مجموعه نقطه‌های ثابت با بیشترین بعد رده‌بندی کرده‌اند.

خمینه‌های نقطه ثابت همگن با خمیدگی نامنفی در بعد $2, 3, 4$ در ([۷]) و خمینه‌های 5 -بعدی نقطه ثابت همگن با خمیدگی نامنفی در ([۹]) به کمک $Galaz Garcia$ رده‌بندی شده‌است. این پایان‌نامه شامل ۳ فصل است که در فصل اول پیش‌نیازها آورده می‌شود. در فصل دوم فضاهای الکساندروف به دلیل اهمیت آن‌ها در مطالعه‌ی خمینه‌های با خمیدگی نامنفی مطالعه می‌شود. در فصل پایانی به بررسی و شرح اثبات قضیه‌ی پایین از باز برد اصلی پایان‌نامه، ([۹]) می‌پردازد.

قضیه‌ی اصلی ([۹]): فرض کنید M^5 یک G -خمینه‌ی بسته، ساده‌همبند و نقطه ثابت همگن با خمیدگی نامنفی باشد. آنگاه G یکی از گروه‌های $S^1, SO(3), SU(2), SO(4), SO(5)$ است و داریم:

- (a) اگر $G = SO(5), SO(4), SU(2)$ باشد، آنگاه M^5 با S^5 و ابرسان است.
- (b) اگر $G = SO(3), S^1$ آنگاه M^5 با S^5 یا با یکی از دو کلاف بر S^2 با تار S^3 و ابرسان است.

فصل ۱

پیش نیازها

گنجایش هر ظرفی با آنچه در آن نهند تنگ می شود
جز ظرف دانش که هر چه در آن نهند گسترش یابد

(حضرت علی (ع))

۱.۱ گروه های لی

تعریف ۱.۱.۱. ([۲]) یک مجموعه G را یک گروه توپولوژیک نامند اگر

• G یک فضای توپولوژیک هاسدورف باشد.

• G یک گروه باشد.

• نگاشت $\alpha_G : G \times G \rightarrow G$ که

$$\forall (g, h) \in G \times G \quad \alpha_G(g, h) = gh^{-1}$$

پیوسته باشد.

نکته ۲.۱.۱. از تعریف بالا به سادگی دیده می شود نگاشت $m : G \times G \rightarrow G$ پیوسته و

$$(g, h) \rightarrow gh$$

نگاشت های $i : G \rightarrow G$ و $L_h : G \rightarrow G$ و $R_h : G \rightarrow G$ برای هر h در G همانسانی

$$R_h : G \rightarrow G \\ g \rightarrow gh$$

$$L_h : G \rightarrow G \\ g \rightarrow hg$$

$$i : G \rightarrow G \\ g \rightarrow g^{-1}$$

است.

تعریف ۳.۱.۱. ([۲]) زیر فضاو زیرگروه H از گروه توپولوژیک G را یک زیر گروه توپولوژیک گویند.

گزاره ۴.۱.۱. ([۲]) اگر H زیر گروه بسته‌ی گروه توپولوژیک G باشد آنگاه $\frac{G}{H}$ ، فضای همدسته‌های چپ H در G با توپولوژی خارج قسمتی، یک فضای هاسدورف است و $\phi: G \rightarrow \frac{G}{H}$ نگاشتی باز و پیوسته است چنانکه H زیر گروه نرمال G باشد، $\frac{G}{H}$ گروه توپولوژیک است.

لم ۵.۱.۱. ([۲]) فرض کنید $H \subset G$ یک زیر گروه توپولوژیک باشد، آنگاه $N(H) = \{g \in G : gHg^{-1} = H\}$ که نرمال ساز H در G نامیده می‌شود، یک زیر گروه توپولوژیک G است و اگر H در G بسته باشد آنگاه $N(H)$ نیز بسته است.

گزاره ۶.۱.۱. ([۲]) فرض کنید G یک گروه توپولوژیک و H یک زیر گروه بسته‌ی آن باشد. هرگاه H و $\frac{G}{H}$ همبند (فشرده) باشد، آنگاه G نیز همبند (فشرده) است.

تعریف ۷.۱.۱. ([۲]) مجموعه G را گروه لی گویند اگر

- G یک خمینه‌ی هموار باشد.
- G یک گروه باشد.
- نگاشت $\alpha_G: G \times G \rightarrow G$ که $\alpha_G(g, h) = gh^{-1}$ هموار باشد.

نکته ۸.۱.۱. از تعریف بالا به سادگی دیده می‌شود نگاشت هموار و

نگاشت‌های $i: G \rightarrow G$ و $L_h: G \rightarrow G$ و $R_h: G \rightarrow G$ برای هر h در G و ابرسانی $g \rightarrow g^{-1}$ و $g \rightarrow hg$ و $g \rightarrow gh$ است.

تعریف ۹.۱.۱. ([۲]) زیر مجموعه‌ی H از گروه لی G را یک زیر گروه لی گویند هرگاه H زیر گروه G باشد.

- H دارای ساختار هموار باشد که نسبت به آن یک گروه لی شود.
- H زیر خمینه‌ی فروبرده شده G باشد ($i: H \rightarrow G$ یک فروبری یک به یک باشد)

قضیه ۱۰.۱.۱. [۲] (Cartan) اگر G یک گروه لی و H یک زیر گروه بسته (به معنای توپولوژیکی) از G باشد آنگاه H یک زیر گروه لی G است.

تعریف ۱۱.۱.۱. [۲] هرگاه G و H دو گروه لی باشد نگاشت $f: G \rightarrow H$ را یک همریختی گروه‌های لی نامند اگر f هموار و یک همریختی گروهی باشد. همریختی f را یکریختی نامند هرگاه f یکریختی گروهی و وابرسیانی باشد.

قضیه ۱۲.۱.۱. [۲] یک گروه توپولوژیک فشرده یک گروه لی است اگر و تنها اگر با یک زیر گروه بسته‌ی $O(n)$ ، (برای یک n) یکریخت باشد.

قضیه ۱۳.۱.۱. [۱۶] گروه طولپایی‌های یک خمینه‌ی ریمانی n -بعدی (M, g) ، $Iso(M, g)$ ، یک گروه لی است و اگر M فشرده باشد $Iso(M, g)$ نیز فشرده است.

قضیه ۱۴.۱.۱. [۱۶] فرض کنید (M, g) یک خمینه‌ی ریمانی n -بعدی باشد. گروه لی $Iso(M, g)$ ، حداکثر از بعد $\frac{1}{2}n(n+1)$ است. اگر بعد $Iso(M, g)$ برابر $\frac{1}{2}n(n+1)$ باشد آنگاه M با یکی از خمینه‌های پایین طولپا است.

۱ (فضای اقلیدسی R^n)

۲ (کره S^n - بعدی n)

۳ (فضای افکنشی RP^n - بعدی n)

۴ (فضای هذلولوی (ابرریکی) H^n - بعدی n)

۲.۱ عمل گروه لی بر یک خمینه هموار

تعریف ۱.۲.۱. ([۲]) فرض کنید G یک گروه لی و M یک خمینه‌ی هموار باشد، عمل هموار چپ G بر M یک نگاشت هموار

$$\theta : G \times M \rightarrow M$$

$$(g, m) \mapsto g.m = \theta(g, m)$$

با ویژگی‌های پایین است

$$m \in M, \forall g_1, g_2 \in G \quad g_1.(g_2.m) = (g_1 g_2).m \bullet$$

$$\forall m \in M \quad e.m = m \bullet$$

(عمل هموار راست به شکل مشابه تعریف می‌شود)

تعریف ۲.۲.۱. ([۲]) فرض کنید G بر M هموار عمل کند. آنگاه M را یک $-G$ خمینه و G را گروه تبدیل لی نامند.

تعریف ۳.۲.۱. ([۲]) فرض کنید M یک $-G$ خمینه باشد. مجموعه‌ی $G(x) = \{g.x : g \in G\}$ مدار x را زیر گروه پایاگر x و مجموعه $G_x = \{g \in G : g.x = x\}$ نامند.

تعریف ۴.۲.۱. ([۱۶]) فرض کنید گروه لی G بر خمینه‌ی M عمل کند. مجموعه نقطه‌های ثابت عضو $g \in G$ چنین $M^g = \{x \in M : gx = x\}$ تعریف می‌شود. مجموعه نقطه‌های ثابت زیر گروه $H \leq G$ عبارتست از $M^H = \bigcap_{g \in H} M^g$ که با نماد $Fix(M, H)$ نمایش داده می‌شود.

قضیه ۵.۲.۱. ([۱۶]) فرض کنید (M, g) یک خمینه‌ی ریمانی و S یک زیر مجموعه‌ی گروه $Iso(M, g)$ باشد. آنگاه هر مؤلفه‌ی همبندی مجموعه M^S یک زیر خمینه تمام ژئودزیک و بسته‌ی M است.

تعریف ۶.۲.۱. ([۱۶]) بعد M^H عبارتست از

$$\dim M^H = \max\{\dim C_i : C_i \text{ یک مؤلفه‌ی همبندی } M^H \text{ است}\}$$

قضیه ۷.۲.۱ ([۲]). اگر $G \times M \rightarrow M$ یک عمل هموار گروه لی فشرده G باشد، آنگاه برای هر $x \in M$ نگاشت $\alpha_x : \frac{G}{G_x} \rightarrow M$ که $\alpha_x(gG_x) = g.x$ ، یک نشاننده است.

نتیجه ۸.۲.۱ ([۲]). فرض کنید گروه لی فشرده G بر M هموار عمل کند، آنگاه هر مدار $G(x)$ یک زیرخمینه نشانده شده و بسته‌ی M است و نگاشت $\alpha_x : \frac{G}{G_x} \rightarrow G(x)$ یک وابرسی است.

تعریف ۹.۲.۱ ([۲]). عمل گروه لی G بر خمینه‌ی M را مؤثر نامند هرگاه $\cap_{x \in M} G_x$ زیر گروه بدیهی باشد.

تعریف ۱۰.۲.۱ ([۲]). عمل گروه لی G بر خمینه‌ی M را آزاد گویند، هرگاه زیر گروه پایاگر هر عضو $x \in M$ بدیهی باشد.

تعریف ۱۱.۲.۱ ([۲]). عمل گروه لی G بر خمینه‌ی M را سره گویند هرگاه نگاشت

$$G \times M \rightarrow M \times M$$

$$(g, m) \xrightarrow{\theta} (g.m, m)$$

یک نگاشت سره (تصویر وارون هر فشرده، فشرده است) باشد.

گزاره ۱۲.۲.۱ ([۲]). عمل گروه لی فشرده بر یک خمینه‌ی هموار سره است.

نکته ۱۳.۲.۱. اگر عمل G بر M سره باشد، آنگاه برای هر $x \in M$ زیر گروه پایاگر G_x فشرده است.

قضیه ۱۴.۲.۱ ([۲]). فرض کنید گروه لی G بر خمینه‌ی M هموار، آزادوسره عمل کند. آنگاه $\frac{M}{G}$ دارای یک ساختار هموار یکتا است که نسبت به آن $\pi : M \rightarrow \frac{M}{G}$ هموار و استغراق است و $\dim(\frac{M}{G}) = \dim M - \dim G$.

قضیه ۱۵.۲.۱. ([۲]) فرض کنید گروه لی همبند G بر فضای همبند X مؤثر عمل کند و X' یک فضای پوششی X باشد. آنگاه گروه پوششی (گروه لی و فضای پوششی) G' از G با عمل مؤثر بر X' موجود است که عمل G را می پوشاند. گروه G' و عملش بر X' یکتاست. هسته‌ی $G' \rightarrow G$ زیر گروهی از گروه تبدیل‌های پوششی نگاشت $\pi: X' \rightarrow X$ است. اگر X^G ناتهی باشد آنگاه $G' = G$ و $X'^G = \pi^{-1}(X^G)$.

تعریف ۱۶.۲.۱. ([۲]) عمل گروه لی G بر خمینه‌ی M را طولپای گویند هرگاه G زیر گروهی از گروه طولپایی‌های M باشد.

تعریف ۱۷.۲.۱. ([۷]) فرض کنید M یک خمینه‌ی ریمانی باشد که گروه لی G بر آن طولپای عمل می‌کند. اگر

$$\text{Cohomfix}(M, G) = \dim \frac{M}{G} - \dim \pi(M^G) - 1 = 0$$

آنگاه عمل G بر M را نقطه ثابت همگن نامند.

قضیه ۱۸.۲.۱. ([۷]) فرض کنید M یک G -خمینه‌ی ریمانی دو-بعدی نقطه ثابت همگن با خمیدگی نامنفی باشد. آنگاه $G = S^1$ و M با یکی از خمینه‌های S^2 یا RP^2 ، $G = -G$ و ابرسان است.

قضیه ۱۹.۲.۱. ([۷]) فرض کنید M یک G -خمینه‌ی ریمانی ۳-بعدی نقطه ثابت همگن با خمیدگی نامنفی باشد. آنگاه G می‌تواند یکی از گروه‌های $SO(3)$ یا S^1 باشد و به ترتیب ۲ یا ۳ $\text{codim} M^G =$.

(۱) اگر $G = SO(3)$ ، آنگاه M با یکی از خمینه‌های RP^3 ، S^3 ، $G = -G$ و ابرسان است.

(۲) اگر $G = S^1$ ، آنگاه M با یکی از خمینه‌های $RP^3 \# RP^3$ ، $RP^2 \times S^1$ ، $S^2 \times S^1$ ، L^3 ، S^3 ، $G = -G$ و ابرسان است که در آن فضای عدسی است.

قضیه ۲۰.۲.۱. ([۷]) فرض کنید M یک G -خمینه‌ی ریمانی ۴-بعدی نقطه ثابت همگن با خمیدگی ریمانی نامنفی باشد. آنگاه G می‌تواند یکی از گروه‌های S^1 ، $SO(3)$ ، $SU(2)$ ، $SO(4)$ باشد و

(۱) اگر $G = SO(4)$ ، آنگاه M با S^4 یا RP^4 ، $G = -G$ و ابرسان است.

۲) اگر $G = SU(2)$ ، آنگاه M با یکی از فضاهای CP^2, HP^1, RP^4, S^4 ، $-G$ وابرسان است.

۳) اگر $G = SO(3)$ ، آنگاه M با S^4 ، یا $S^2 \times S^1$ ، $-G$ وابرسان است.

۴) اگر $G = S^1$ آنگاه M با یکی از فضاهای $S^3 \times R, CP^2 \# CP^2, S^2 \times S^2, CP^2, S^4$ ، $-G$ وابرسان است.

۳.۱ فضای مداری

در این بخش G یک گروه لی و M یک G -خیمینه هموار و M^* فضای مداری است.

تعریف ۱.۳.۱. ([۲]) مجموعه همه‌ی مدارهای عمل G بر M را که با $\frac{M}{G}$ نمایش داده می‌شود، با توپولوژی خارج قسمتی نسبت به نگاشت $\pi : M \rightarrow \frac{M}{G}$ ، فضای مداری نامند. $\pi(x) = G(x)$ ،

نکته ۲.۳.۱. نگاشت خارج قسمتی $\pi : M \rightarrow \frac{M}{G}$ یک نگاشت باز است.

گزاره ۳.۳.۱. ([۲]) فرض کنید G یک گروه لی (توپولوژیک) فشرده باشد آنگاه

- فضای مداری $\frac{M}{G}$ هاسدورف است.
- نگاشت خارج قسمتی $\pi : M \rightarrow \frac{M}{G}$ بسته است.
- M فشرده است اگر و تنها اگر $\frac{M}{G}$ فشرده باشد.
- نگاشت π سره است.
- M موضعی فشرده است اگر و تنها اگر $\frac{M}{G}$ موضعی فشرده باشد.

قضیه ۴.۳.۱. ([۲]) فرض کنید G بر M آزاد و سره عمل کند آنگاه فضای مداری، $\frac{M}{G}$ ، یک خیمینه‌ی توپولوژیک با بعد $\dim(M) - \dim(G)$ است و یک ساختار هموار یکتا بر $\frac{M}{G}$ وجود دارد که نگاشت خارج قسمتی $\pi : M \rightarrow \frac{M}{G}$ استغراق است.

نکته ۵.۳.۱. ([۱۰]) فرض کنید گروه لی فشرده G بر M آزاد و سره عمل کند آنگاه فضای مداری $\frac{M}{G}$ یک خیمینه هموار و $(M, \frac{M}{G}, G, \pi)$ یک کلاف اصلی است.

قضیه ۶.۳.۱. ([۲]) فرض کنید X یک فضای توپولوژیک همبند باشد که گروه لی فشرده G بر آن عمل می‌کند. اگر یکی از مدارها همبند باشد آنگاه $\pi_1(\frac{X}{G}) \rightarrow \pi_1(X)$ پوشا است؛ که π نگاشت افکنش خارج قسمتی است. بنابراین اگر X ساده همبند باشد $\frac{X}{G}$ نیز ساده همبند است ($\pi_1(X)$ گروه بنیادی X است).

تعریف ۷.۳.۱. ([۲]) فرض کنید M یک $-G$ خمینه باشد. دو مدار $X = G(x)$ و $Y = G(y)$ را از یک نوع گویند، هرگاه G_x و G_y در G مزدوج باشد. مدارهای از نوع X را با $type X$ نمایش می‌دهند. $type Y$ را کوچکتر از $type X$ ($type Y \leq type X$) گویند، هرگاه G_x با زیر گروهی از G_y مزدوج باشد.

لم ۸.۳.۱. ([۱۵]) (*isotropy lemma*) فرض کنید M یک $-G$ خمینه ی ریمانی و $\gamma : M \rightarrow [0, 1]$ یک ژئودزیک کمین بین دو مدار $G\gamma(0)$ و $G\gamma(1)$ باشد. آنگاه برای هر $t \in (0, 1)$ $G_{\gamma(t)} = G_{\gamma}$ یک زیر گروه $G_{\gamma(0)}$ و $G_{\gamma(1)}$ است.

قضیه ۹.۳.۱. ([۲]) (*principal orbit theorem*) فرض کنید گروه لی فشرده G ، بر خمینه M همبند هموار عمل کند. آنگاه مدار یکتای $\frac{G}{H}$ از نوع بیشین (برای هر زیر گروه پایاگر K ، H با زیر گروهی از K مزدوج است) موجود است، که آن را مدار اصلی نامند. اجتماع مدارهای از نوع $\frac{G}{H}$ یک زیر خمینه M باز و چگال در M است و تصویر آن در $\frac{M}{G}$ همبند است.

نکته ۱۰.۳.۱. اگر P یک مدار بیشین باشد و Q مداری که $dim Q = dim P$ ولی از نوع بیشین نباشد، Q را مدار استثنایی و مدارهایی را که بعد آنها از بعد P کمتر است مدار تکین نامند.

نکته ۱۱.۳.۱. فرض کنید گروه لی S^1 بر خمینه M طولپا عمل کند. منظور از یک تکینگی منزوی p^* یک مدار استثنایی منزوی است. منزوی بودن به این معناست که گروه پایاگر p یعنی Z_k ($k > 1$) بر کره نرمال بر مدار $S^1 p$ آزاد عمل می‌کند.

تعریف ۱۲.۳.۱. ([۱۶]) همسایگی U^* از نقطه $p^* \in M^*$ تکین با گروه پایاگر نابديهی را منظم نامند هرگاه $U^* \setminus \{p^*\}$ فقط شامل مدار اصلی باشد.

لم ۱۳.۳.۱. ([۱۲]) فرض کنید M یک خمینه ی ریمانی نقطه ثابت همگن با خمیدگی نامنفی باشد که گروه لی فشرده G بر آن طولپا عمل می‌کند. اگر مجموعه C مجموعه ای در بیشترین فاصله از $\frac{M}{G}$ باشد، آنگاه مجموعه $\{C \cup \pi(M^G)\} - \frac{M}{G}$ در تناظر دوسویی با مدارهای اصلی است.